

KUNTIEN JA HYVINVOINTIALUEIDEN YHDYSPINTAFOORUMI

**Päihteet ja
mielenterveys lasten ja
nuorten hyvinvointia
haastamassa
25.8.2023**

KUNTIEN JA HYVINVOINTIALUEIDEN YHDYSPINTAFOORUMI

Päihteet ja mielenterveys lasten ja nuorten hyvinvointia haastamassa 25.8.2023

9.00	Avaussanat, Irmeli Myllymäki, kehittämisspäällikkö, Kuntaliitto
9.05	Tilannekatsaus yhdyspinnoista, Liisa Jurmu, projektipäällikkö, Kuntaliitto
9.15	Lasten ja nuorten päihteet ja mielenterveys yhdyspinta-asiana, Aila Puustinen-Korhonen, erityisasiantuntija, Hyvil, Mari Ahonen-Walker, erityisasiantuntija ja Mari Sjöström, erityisasiantuntija, Kuntaliitto
9.40	Vaikuttavammat mielenterveyspalvelut lapsille ja nuorille, Terhi-Aalto Setälä, ylilääkäri, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos
10.00	Nuorten huumekuolemien teematutkinta, Hanna Tiirinki, tutkinnanjohtaja, Onnettomuustutkintakeskus
	<u>Kuntien ja hyvinvointialueiden hyvät käytänteet</u>
10.15	Yhteisöllisyyden ja hyvinvoinnin edistäminen Ruusutorpan koulussa, Annika Wiik, kuraattori ja Jonas Björksten, psykologi, Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
10.30	Hoito syytteen sijaan –toimintamalli, Pertti Virta, projektipäällikkö, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue
10.45	Loppukeskustelu ja päivän yhteenveto
11.00	Lähetys päättyy

KUNTIEN JA HYVINVOINTIALUEIDEN YHDYSPINTAFOORUMI

Tilaisuuden avaus

**Irmeli Myllymäki,
Kehittämispäällikkö Kuntaliitto**

Sivistyspalvelujen ja sotepalvelujen yhdyspinnat

Huomioon otettavaa

Yhteiset asiakkaat ja asukkaat

Ymmärrys yhdyspintayhteistyön merkityksestä

Ongelmien ennalta ehkäisy ja varhainen reagointi

Palvelujen integraation varmistaminen

Velvoitteet yhteistyölle (lainsäädäntö)

Sivistyspalvelut (kunnat ja muut koulutuksenjärjestäjät)

- Varhaiskasvatus
- Esi- ja perusopetus
- Lukio ja ammatillinen koulutus
- Vapaa sivistystyö
- nuorisopalvelut
- liikuntapalvelut
- kirjasto- ja kulttuuripalvelut

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut (HVA)

- Neuvola
- Kouluterveydenhuolto
- Sosiaalityö
- Vammaispalvelut
- Lastensuojelu
- Perhetyö
- Kuntoutus
- jne

Sekä kuntien että HVA:n vastuulla olevia palveluita

- Opiskeluhoito
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen
- Ehkäisevä päihdetyö

KESKEISIÄ KYSYMYKSIÄ mm.

- SISOTE-yhteistyön rakenteet ja johtamisessa ja kehittämisessä
- Toimintamallit ja prosessit palvelujen yhdyspinnoilla
- Tahtotila yhteistyön tekemiseen ja onnistumiseen
- Vastuisiin ja kustannustenjakoon liittyvät rajanvetokysymykset

KUNTIEN JA HYVINVOINTIALUEIDEN YHDYSPINTAFOORUMI

Tilannekatsaus yhdyspinnoista

**Liisa Jurmu, projektipäällikkö
Kuntaliitto**

Nostoja pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelmasta:

Kuntien ja hyvinvointialueiden yhdyspinnat

- ✓ Kuntien tehtäväkentän vakiinnuttamiseksi kuntien tehtäviä ei siirretä hyvinvointialueille hallituskauden aikana.
- ✓ Hallitus lisää myös alueellisten ratkaisujen joustavuutta kuntien ja hyvinvointialueiden työnjaossa. Tavoitteen edistämiseksi säädetään kuntien ja hyvinvointialueiden mahdollisuudesta sopia tehtävien hoitamisesta alueellisten ja paikallisten tarpeiden mukaisesti.
- ✓ Oppilas- ja opiskelijahuollon osalta luodaan mahdollisuus sopia kyseisten palveluiden organisoimisesta myös kuntien kautta.
- ✓ Kuntouttavan työtoiminnan työhön suuntaavat palvelut palautetaan kuntien järjestämisvastuulle kuitenkin niin, että kunnilla ja hyvinvointialueilla on mahdollisuus sopia kyseisten palveluiden järjestämisestä myös toisin esimerkiksi hyvinvointialueen kautta koko alueen laajuisesti.

Nostoja pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelmasta:

Kuntien ja hyvinvointialueiden yhdyspinnat & hyte

- ✓ Kuntien ja hyvinvointialueiden välistä yhteistyötä hyvinvoinnin ja terveyden sekä työllisyyden edistämiseksi vahvistetaan.
- ✓ Selkiytetään kuntien ja hyvinvointialueiden vastuun työnjakoa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Ohjataan kuntien ja hyvinvointialueiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä ja yhteistyötä erityisesti yhdyspintapalvelujen ja tiedolla johtamisen osalta.
- ✓ Selkiytetään työn- ja vastuunjakoa hyvinvointialueen, kuntien ja järjestöjen välillä ja poistetaan päällekkäisyyksiä.
- ✓ Varmistetaan yhteistyö muun muassa hyvinvointialueiden, kuntien, järjestöjen, seurakuntien ja yksityisten palveluntuottajien välillä. Tuetaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä poikkihallinnollisella yhteistyöllä sekä vahvistetaan kaikkien väestöryhmien hyvinvoinnin näkökulmaa ja sen tietopohjaa hyvinvointialueiden ja kuntien ohjauksessa.
- ✓ Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (hyte) -kertoimen painoarvoa kasvatetaan nykyisestä. Samalla tarkastellaan kuntien ja hyvinvointialueiden välistä rahoitusratkaisua siten, että se kannustaa panostamaan terveyden edistämiseen ja ennaltaehkäisevään työhön.

Neuvottelumenettelyiden erot

	Hyvinvointialuelain mukainen neuvottelu §14		Hyte-neuvottelu § 6 & 7
Miten usein	Valtuustokausittain		Vuosittain
Koollekutsuja	Sovittava		Hyvinvointialue
Osallistujat	Kunnat Hyvinvointialue (Sovittaessa maakuntaliitto + muut kuntayhtymät)		Kunnat Hyvinvointialue Muut viranomaiset Järjestöt ja yhteisöt Yritykset
Tavoite	Yhteisten tavoitteiden asettaminen ja toimenpiteet niiden saavuttamiseksi		Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tilanne, tavoitteet ja yhteistyö

Yhdyspinnat kuntamarkkinoilla

Keskiviikko klo 12.15–16.00

Klo: 12.15–13.00 Kuntien ja hyvinvointialueiden yhteistyön johtaminen

Klo: 13.15–14.00 Hyvät, pahat ja rumat – kokemuksia työllisyyden kuntakokeiluista yhteistyön näkökulmasta

Klo: 14.15–15.00 Tiedolla johtaminen yhdyspinnoilla

Klo: 15.15–16.00 Kontaktytor och dessarbetet på svenska

Torstai klo 9.00–14.00

Klo: 9.00–9.45 Uudistuva kunta toimii yhteistyössä

Klo: 10.00–10.45 Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä kuntien ja hyvinvointialueiden yhteistyönä

Klo: 11.00–11.45 Kotoutumisen yhdyspinnat

Klo: 12.00–12.45 Ajankohtaista turvallisuuden ja varautumisen yhdyspinnoilla

Klo: 13.00–13.45 Sivistyksen ja sote-palveluiden yhdyspinnat

- Pääpaino kuntien ja hyvinvointialueiden hyvissä käytänteissä ja käytännön esimerkeissä
- Tilana **B3.3**
- Lisätiedot: Liisa Jurmu
liisa.jurmu@kuntaliitto.fi

www.kuntaliitto.fi/yhdyspinnat

[www.kunta.tv/tallenteet/
yhdyspintafoorumi](http://www.kunta.tv/tallenteet/yhdyspintafoorumi)

KUNTIEN JA HYVINVOINTIALUEIDEN YHDYSPINTAFOORUMI

Lasten ja nuorten päihteet ja mielenterveys yhdyspinta- asiana

Aila Puustinen-Korhonen, Hyvil
Mari Ahonen-Walker, Kuntaliitto
Mari Sjöström, Kuntaliitto

Lasten ja nuorten päihteiden käyttö yhdyspinta-asiana

Huomioon otettavaa

Yhteiset asukkaat

Ymmärrys yhdyspintayhteistyön merkityksestä

Ongelmien ennalta ehkäisy ja varhainen reagointi

Päihdeongelman hoito silloin, kun se on tarpeen.

Palvelujen integraation varmistaminen

Velvoitteet yhteistyölle (lainsäädäntö)

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut (HVA)

- Kouluterveydenhuolto
- Sosiaalityö
- Vammaispalvelut
- **Lastensuojelu**
- Perhetyö
- Kuntoutus
- ...

Sekä kuntien että HVA:n vastuulla olevia palveluita

- Opiskeluhoito
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen
- Ehkäisevä päihdetyö
- Ehkäisevä lastensuojelu
- ...

Kunnan tehtävät mm.

- **Oppivelvollisuus**
- **Perusopetus**
- Lukio ja ammatillinen koulutus
- **Paikallinen nuorisopolitiikka – elinolojen kehittäminen**
- **Nuorisopalvelut**
- ...

KESKEISIÄ KYSYMYKSIÄ mm.

SISOTE-yhteistyön rakenteet johtamisessa ja kehittämisessä

Toimintamallit ja prosessit palvelujen yhdyspinnoilla

Tahtotila yhteistyön tekemiseen ja onnistumiseen

Palveluketjut- ja rinnakkaiselo

Vaikuttavammat mielenterveyspalvelut lapsille ja nuorille

Yhdyspintafoorumi 25.8.2023

Terhi Aalto-Setälä, ylilääkäri

Terveystieteiden tutkimuskeskus

Sidonnaisuudet

Koulutus: LT, lastenpsykiatrian erikoislääkäri, vakuutuslääketieteen erityispätevyys, lasten ja nuorten psykoterapeutti

- Ylilääkäri, THL Mielenterveystiimi
- Asiantuntijalääkäri, KELA
- Konsultoiva lastenpsykiatri, Helsingin kaupunki
- Asiantuntijalääkäri, Potilasvakuutuskeskus
- Helsingin yliopiston psykoterapiakoulutuksen johtoryhmä sekä valtakunnallinen psykoterapiakoulutuskonsortio, jäsen

Taustatietoa tarpeesta ja palveluista

- Lapset ja nuoret ovat
 - tarvinneet
 - ja myös saaneetenemmän mielenterveyden tutkimus- ja hoitopalveluita kuin aiemmin.
- Silti palveluiden tarjonta ei kata tarvetta.

Erityisesti tyttöjen **masennus- ja ahdistusoireilu** on yleistynyt

Syömishäiriöoireilu on yleistynyt

Käytös- ja päihdeoireilun esiintyvyys on pysynyt ennallaan tai jopa vähentynyt

Nuorten **huumausainekuolemien** lisääntyminen viittaa vakavien päihdeongelmien lisääntymiseen

Hoitoon hakeutuminen **neuropsykiatristen** oireiden vuoksi on yleistynyt voimakkaasti

ADHD-lääkityksen käyttö on voimakkaasti yleistynyt

Lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen kehittämishaasteita

- Perusterveydenhuollosta puuttuvat lasten ja nuorten mielenterveyden häiriöiden hoidossa tarpeelliset moniammatilliset rakenteet
- Lasten ja nuorten lähipalvelut?
- Siirtymäikärajat palveluissa?
- Palvelut ovat siiloutuneita, pirstaleisia ja osin päällekkäisiä
- Mielenterveys-, päihde- ja riippuvuuspalveluita on kehitetty erillisesti
- Yhteistyö eri toimijoiden kesken on riittämätöntä ja vaikeaa
- Palveluita on kehitetty hankepohjaisesti
- Vaikuttavat menetelmät eivät käytössä
- Osaaminen epätasaista

**Ihmisten
tarpeiden
mukaiset, laaja-
alaiset palvelut**

Toimenpide-ehdotukset vaikuttavuuden lisäämiseksi (Lapsistrategian Toimenpide 13)

- Huikko E, Peltola K, Aalto-Setälä T. Lasten ja nuorten mielenterveystyön vaikuttavuuden lisääminen. Kansallisen lapsistrategian toimenpiteen 13 loppuraportti. Työpaperi 3/2023. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Helsinki
- <https://www.julkari.fi/handle/10024/146096>
- Aalto-Setälä T, Huikko E, Peltola K. Vaikuttavammat mielenterveyspalvelut lapsille ja nuorille-toimenpidesuositus. Päätösten tueksi 4/2023. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Helsinki
- <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-408-070-5>

Lapsi- ja nuorilähtöisten palveluiden järjestäminen

Perustetaan
hyvinvointialueille
perusterveydenhuollon
työryhmät vastaamaan
lievien ja keskivaikeiden
häiriöiden hoidosta

Tarkistetaan palveluiden
siirtymäikärajoja lasten ja
nuorten kehitystarpeiden
mukaisiksi

Vahvistetaan sijoitettujen
lasten ja nuorten
mielenterveys-, päihde- ja
riippuvuuspalveluja

Parannetaan matalan
kynnyksen palveluita
digitaalisuutta
hyödyntämällä

Vahvistetaan lasten ja
nuorten osallisuutta
palveluiden suunnittelussa
ja toteutuksessa

Huomioidaan lasten ja
nuorten tarpeet
kokonaisvaltaisesti
palvelujen järjestämisessä

Osaamisen vahvistaminen

Lisätään lasten ja nuorten kanssa työskentelevien ammattilaisten mielenterveys-, päihde- ja riippuvuusosaamista

Vahvistetaan työntekijöiden osaamista, jaksamista ja sitoutumista varmistamalla riittävä työn tuki

Tuodaan näyttöön perustuvia menetelmiä perus- ja erityistason ammattilaisten käyttöön

Johtaminen ja kehittäminen

Johdetaan mielenterveyspalveluita ja mielenterveys-, päihde- ja riippuvuushoitoa yhtenä hallinnollisena sisältökokonaisuutena

Selkeytetään toimintaprosesseja

Edistetään näyttöön perustuvaa toimintaa palvelujärjestelmän kaikilla tasoilla

Mahdollistetaan tietoon perustuva mielenterveystyön johtaminen ja kehittäminen

Perusterveydenhuollon työryhmät lasten ja nuorten mielenterveys-, päihde- ja riippuvuushäiriöiden hoidossa

LAPSET

LASTENPSYKIATRINEN ERIKOISSAIRAANHOITO

Vaikeiden häiriöiden hoito

Jalkautuvat konsultaatiot

PERUSTERVEYDENHUOLLON LASTEN MIELENTERVEYS- TYÖRYHMÄ

Lievien ja keskivaikkeiden häiriöiden hoito

Perustason hoidon koordinointi

Tuki kouluterveydenhuollon mielenterveystyölle

Kouluihin jalkautuva konsultaatio ja hoito

KOULUTERVEYDENHUOLTO

Lievien häiriöiden hoito

Ennaltaehkäisy

Avopediatriinen toiminta

Lapsen tai nuoren monimuotoisen kuntoutustarpeen arviointi, kun oireet ovat pediatrian, neurologian ja psykiatrian rajapinnassa.

KONSULTOINTI

MUUT LASTEN,
NUORTEN JA
PERHEIDEN
PALVELUT

NUORET

NUORISOPSYKIATRINEN ERIKOISSAIRAANHOITO

Vaikeiden häiriöiden hoito

Jalkautuvat konsultaatiot

PERUSTERVEYDENHUOLLON NUORTEN MIELENTERVEYS- TYÖRYHMÄ

Lievien ja keskivaikkeiden häiriöiden hoito

Perustason hoidon koordinointi

Tuki koulu- ja opiskeluterveydenhuollon mielenterveystyölle

Kouluihin ja oppilaitoksiin jalkautuva konsultaatio ja hoito

KOULU- JA OPISKELUTERVEYDENHUOLTO

Lievien häiriöiden hoito

Ennaltaehkäisy

Muut nuorten palvelut, jotka kaikki toimivat palvelukokonaisuudelle yhteisen nimen alla

Yhteistyö

Kouluikäisten mielenterveysongelmien tuki ja hoito perustason palveluissa

Opas tutkimiseen, hoitoon ja vaikuttavien
menetelmien käyttöön

Terhi Aalto-Setälä
Eeva Huikko
Kaija Appelqvist-Schmidlechner
Henna Haravuori
Mauri Marttunen

Kouluikäisten mielenterveysongelmien tuki ja hoito perustason palveluissa

Terhi Aalto-Setälä, Eeva Huikko

Kaija Appelqvist-Schmidlechner

Henna Haravuori, Mauri Marttunen

Painettu kirja: kirjakauppa.thl.fi (päivitys
8/2023)

Verkossa: [http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-
547-6](http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-547-6)

Terveysportti: hoitotyön
tietokanta/Kouluikäisten mielenterveys
Ruotsinkielinen pdf tulossa 9/2023

Mielenterveys- ja päihdetyön menetelmät opiskeluterveydenhuollossa

Opas arviointiin, hoitoon ja käytäntöihin

Henna Haravuori
Essi Muinonen
Outi Kamshe
Mauri Marttunen

20 | 2018

Mielenterveys- ja päihdetyön menetelmät opiskeluterveydenhuollossa

Opas arviointiin, hoitoon ja käytäntöihin

Saatavana painettuna kirjana osoitteessa
kirjakauppa.thl.fi

Verkossa:

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-722-0>

Päivitys ja verkkoversio tulossa
alkuvuodesta 2024

Kiitos!

ONNETTOMUUSTUTKINTAKESKUS

Nuorten huumekuolemat

Teematutkinta 2023

Johtava tutkija, dos., TtT Hanna Tiirinki

- Teematutkinnan video YouTubesta
<https://www.youtube.com/watch?v=4jPz72bMZqE&t=6s>

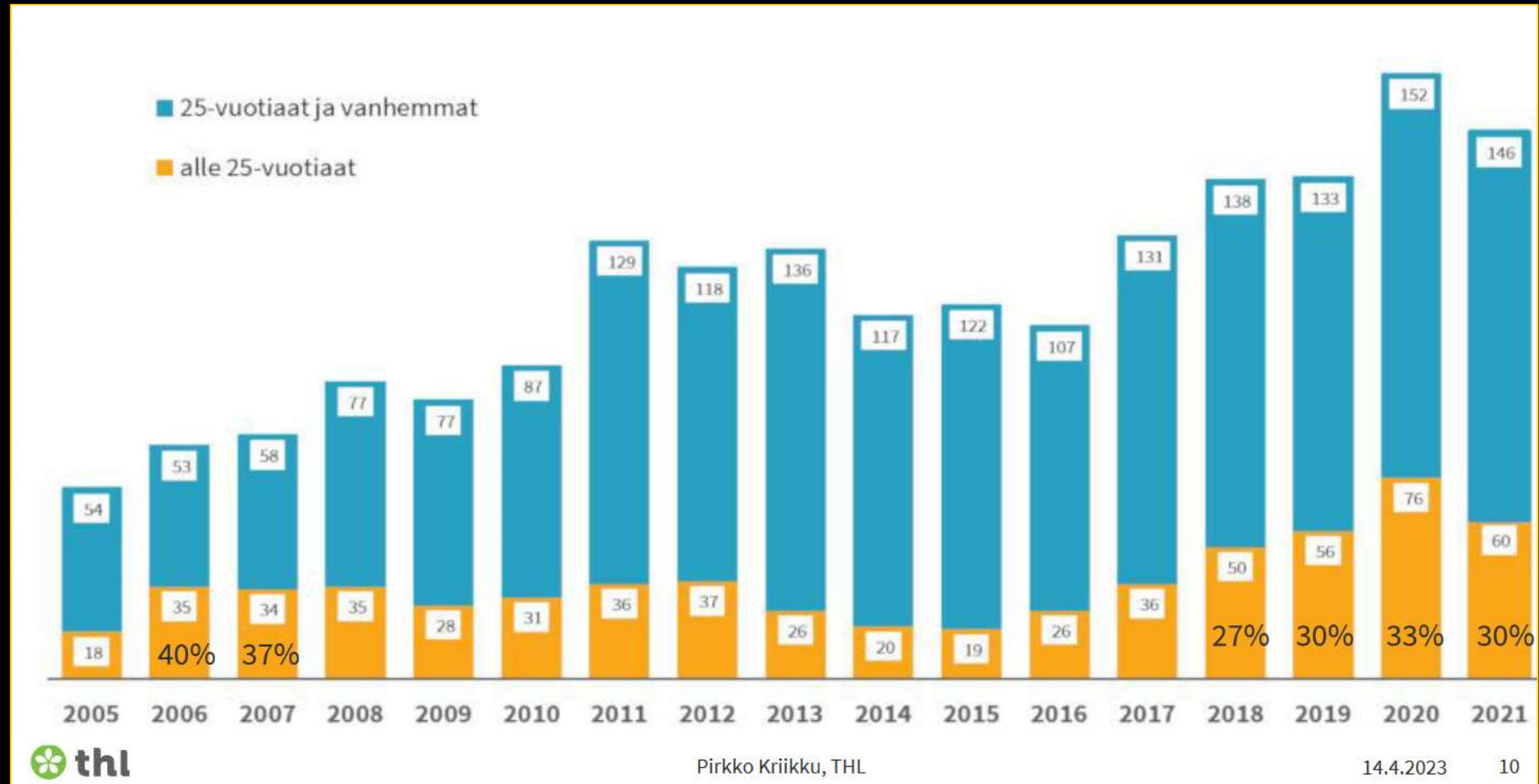

Huumekuolemat Suomessa

- Huumekuolemien määrä on kasvanut Suomessa tasaisesti viime vuosina.
- Suomessa kuolee enemmän ihmisiä huumeisiin kuin tieliikenneonnettomuuksiin (vuonna 2020 huumeet 258, tieliikenneonnettomuudet 223).
- Suomessa huumeisiin kuolla keskimäärin nuorempaan suurimpaan osaan Euroopan maita verrattuna.
- Suurin osa (70 %) huumekuolemien uhreista Suomessa on alle 40-vuotiaita.
- Huumekuolleisuus on naisten joukossa suurinta alle 25-vuotiailla.
- Erityisen huolestuttavaa on **nuorten kasvava osuus** huumemyrkytyskuolemissa.
- Tutkittua tietoa ei ole siitä, **miksi** huumekuolemien määrä on lisääntynyt.
- Suomessa tapahtuvat huumekuolemat ovat suurelta osin alkoholin ja bentsodiatsepiinien sekä opioidien yhteiskäyttöön liittyviä myrkytyskuolemia, eli niin sanottuja moniainemyrkytyksiä.

Huumekuolemat Suomessa

Lähde: THL (2023)

Turvallisuustutkinnan tarkoitus

- Yleisen turvallisuuden lisääminen
- Onnettomuuksien ja vaaratilanteiden ehkäiseminen
- Onnettomuuksista aiheutuvien vahinkojen torjuminen.

Turvallisuustutkintaa ei tehdä oikeudellisen vastuun kohdentamiseksi.

Nuorten huumekuolemat - teematutkinnan tavoitteet

Huumemyrkytyksestä johtuva kuolema on yleisimmin tapaturma.

Ydinkysymykset:

1. Millaisia välillisiä ja välittömiä kuolemaan johtaneita seikkoja on tunnistettavissa nuoren huumekuoleman taustalla.
2. Miten nuorille huumeiden käyttäjille tarjottavat palvelut vastaavat heidän tarpeisiinsa.
3. Miten hyvinvointialueilla hoitoon ohjaus ja hoito toteutuvat.
4. Millaista muuta tukea nuori oli tilanteeseensa saanut.

Tutkinnassa selvitetään lisäksi viranomaisten roolit, tehtävät, yhteistyö ja käytännön toimet nuorten huumekuolemien ehkäisemisessä.

Tutkinnan ulkopuolelle jätetään väkivaltakuolemat.

Mitä turvallisuustutkinnassa selvitetään?

Tapahtumien kulku, syyt ja seuraukset

**Tehdyt pelastustoimet ja
viranomaisten toiminta**

**Onko turvallisuus otettu riittävästi huomioon
onnettomuuteen johtaneessa toiminnassa**

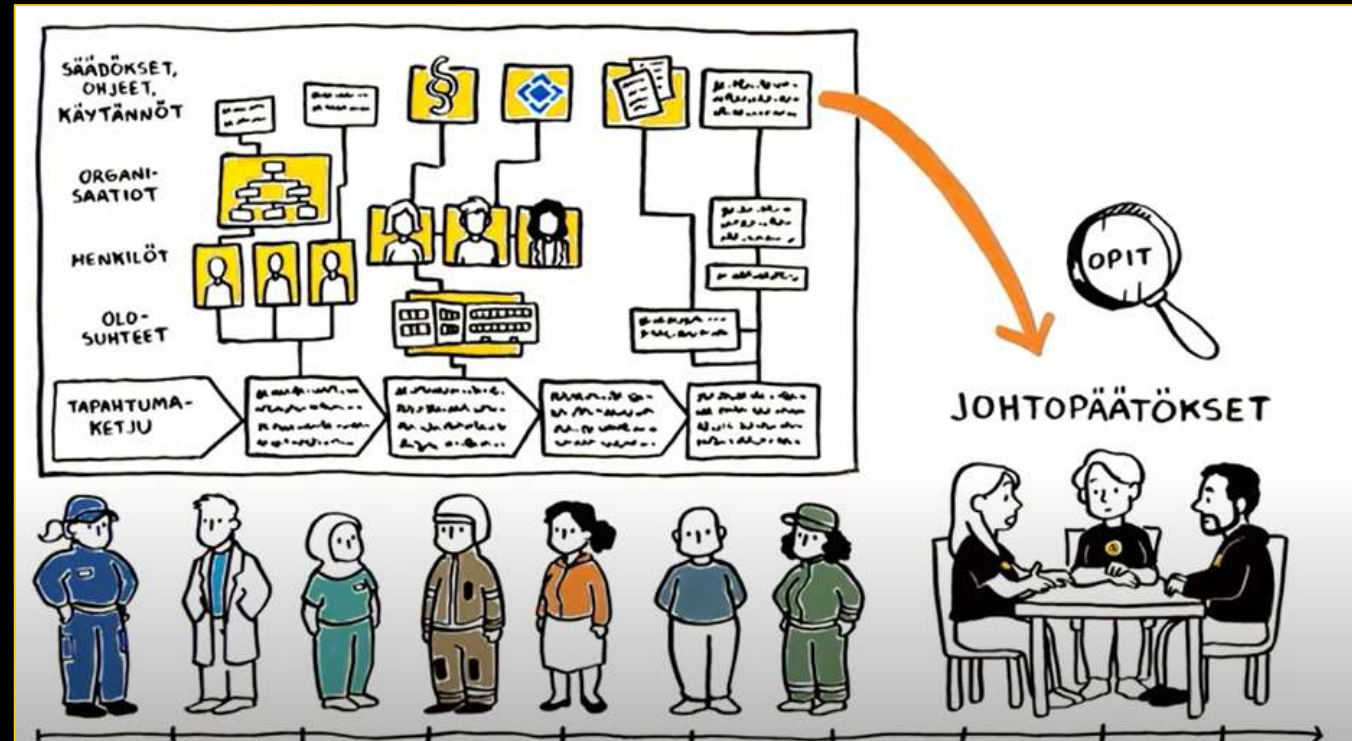
**Onko johtamis-, valvonta- ja tarkastustoiminta
asianmukaisesti järjestetty ja hoidettu**

**Mahdolliset puutteet turvallisuutta ja
viranomaisia koskevissa säännöksissä ja
määräyksissä**

Teematutkinnan aikataulu ja turvallisuussuositukset

- Tutkinta kattaa kaikki vuoden 2023 aikana tapahtuvat alle 25-vuotiaiden nuorten tapaturmaiset huumekuolemat, osasta syvätutkinta.
- Tutkintaselostus julkaistaan alkukesästä 2024.
- Tutkinta tuottaa turvallisuussuosituksia vastaavien tapahtumien ehkäisemiseksi ja yleisen turvallisuuden edistämiseksi.

ONNETTOMUUSTUTKINTAKESKUS

Kiitos-Tack!

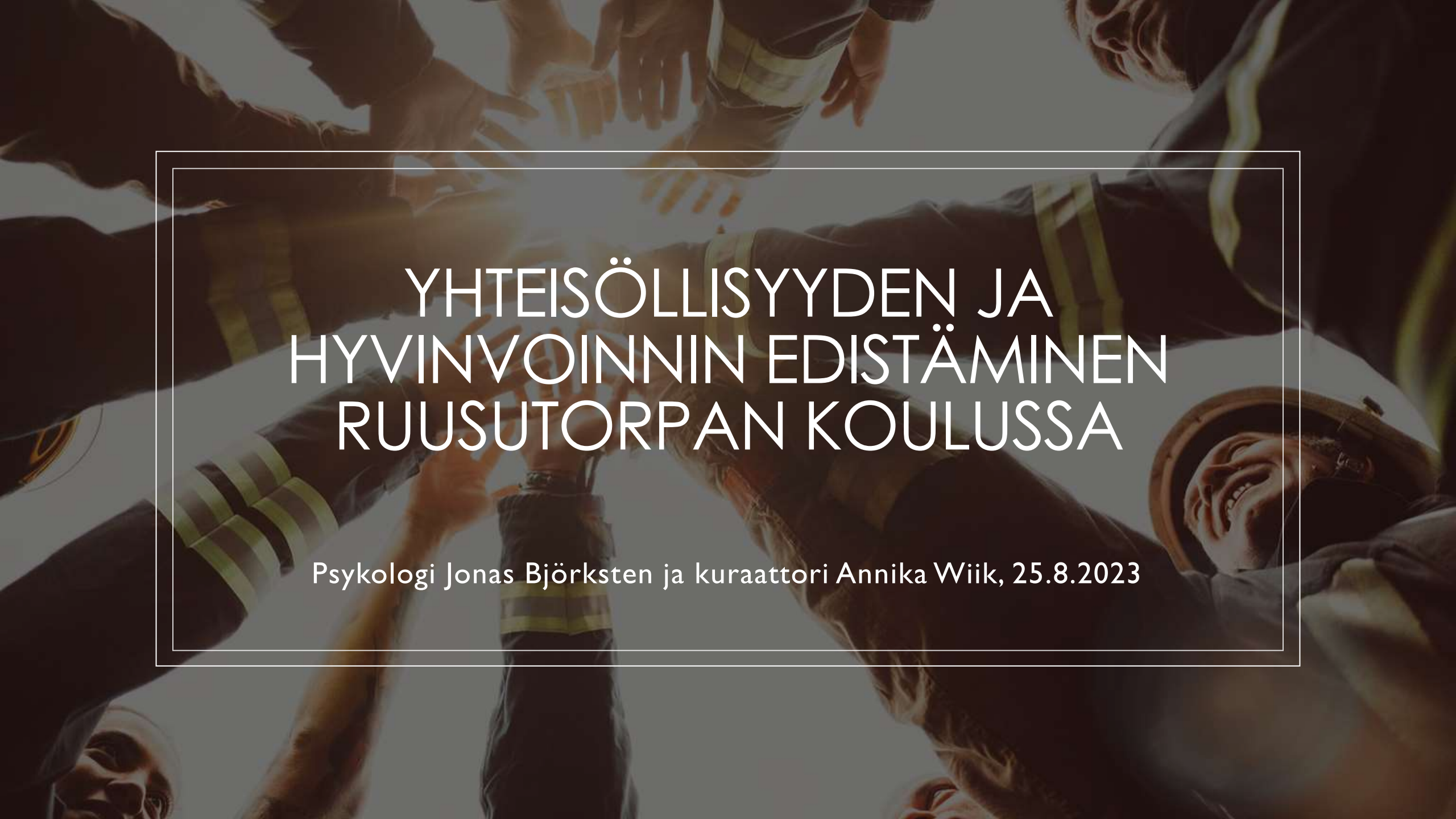
Tutkinnanjohtaja Hanna Tiirinki
hanna.tiirinki@om.fi

turvallisuustutkinta.fi

Alueiden ja kuntien hyvät käytänteet

YHTEISÖLLISYYDEN JA HYVINVOINNIN EDISTÄMINEN RUUSUTORPAN KOULUSSA

Psykologi Jonas Björksten ja kuraattori Annika Wiik, 25.8.2023

Ruusutorpan koulu

- iso yhtenäiskoulu Espoon Leppävaarassa (esiopetus, alakoulu, yläkoulu)
- n. 750 oppilasta
- monikulttuurisia oppilaita lähes 40%, koululla puhutaan noin 40 eri äidinkieltä
- opetusta ja opetusryhmiä erilaisten oppijoiden tarpeisiin, mm. oppimisvaikeuksia kuntouttava opetus, yksilöllistetty opetus, maahanmuuttajien ryhmämuotoinen pienryhmäopetus, toimintaluokittainen opetus kehitysvammaisille oppilaille, montessoriopetus

The background of the image features several grey paper cutouts of human figures standing on a green surface. The figures are arranged in a loose line, with some in the foreground and others in the background, creating a sense of depth. The figures are simple in design, with circular heads and rectangular bodies. The overall tone is soft and community-oriented.

YHTEISÖLLISTÄ
OPIKSELUHUOLTOTYÖTÄ
TEEMME ME KAIKKI YHDESSÄ

Yhteisöllisellä opiskeluhuollolla tarkoitetaan toimintakulttuuria, joka edistää oppilaiden ja opiskelijoiden

- oppimista
- terveyttä ja hyvinvointia
- sosiaalista vastuullisuutta
- vuorovaikutusta
- osallisuutta
- ympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä

Lähde: Opetushallitus

YHTEISÖN TOIMINTAKULTTUURIN KEHITTÄMISTÄ JA
YHTEISÖLLISTÄ TYÖTÄ JOHTAA REHTORI.

Yhteisöllinen hyvinvointiryhmä, eli YHR

- kokoontuu Ruusutorpan koululla kerran viikossa
- suunnittelee ja koordinoi koulun yhteisöllistä opiskeluhoitotyötä yhdessä oppilaiden, vanhempien ja yhteistyötahojen kanssa
- koostuu moniammatillisesta osaamisesta: rehtori, virka-apulaisrehtori, laaja-alaiset erityisopettajat, oppilaanohjaajat, yhteisöohjaaja, terveydenhoitaja, psykologi, kuraattori
- kutsuu säännöllisesti kokouksiin mukaan mm. opettajia, tukioppilaita, oppilaskunnan ja vanhempainyhdistyksen jäseniä, koulun ulkopuolisia yhteistyötahoja

Ruusutorpan koulun YHR suunnittelee ja koordinoi mm. seuraavia yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia edistäviä asioita:

- luokkien ilmapiirikyselyt ja niiden pohjalta luokkiin jalkautuminen
- 7. luokkalaisten ryhmätykset ja hyvinvointitunnit
- hyvinvointiviikko ja muut yhteisölliset tapahtumat, mm. kulttuuribuffetit, opiskeluhuollon välituntikaraoke
- oppilaiden poissaolojen seuranta (opettajien ohjaus)
- koulun ulkopuolisten yhteistyötahojen kutsuminen koululle
- kouluyhteisön tiedottaminen ajankohtaisista asioista

SOVITTELUTOIMINTA RUUSUTORPAN KOULULLA

- Vertaissovittelu VERSO

<https://sovittelu.com/vertaissovittelu/koulutukset/verso-koulutukset/>

- Aikuissovittelu

- Restoratiivinen sovittelu

<https://sovittelu.com/vertaissovittelu/restoratiivinen-ajattelu/>

KOULUN YHTEISÖOHJAAJA

- edistää ja kehittää kouluyhteisön yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia yhteistyössä muun henkilöstön kanssa
- tiiviisti mukana 5.-9.-luokkalaisten oppilaiden, mutta erityisesti yläkoululaisten kouluarjessa: järjestää mm. välituntitoimintaa ja erilaisia teemapäiviä, on paljon mukana oppitunneilla ja oppilaiden retkillä, tarjoaa tukea läksyjen tekoon jne.
- auttaa oppilaita sitoutumaan osaksi kouluyhteisöä myös silloin, kun se on haastavaa
- ohjaa oppilaita tarvittaessa opiskeluhuollon palveluihin, ja opiskeluhuollon työntekijät auttavat myös oppilaita tutustumaan yhteisöohjaajaan → toimiva yhteistyö ja selkeät työroolit

A group of diverse young people, including men and women of various ethnicities, are huddled together in a circle. They are all smiling and looking towards the center where their hands are stacked on top of each other. The image conveys a sense of teamwork, unity, and achievement. The background is slightly blurred, focusing attention on the group.

Kiitos!

HOITO SYYTTEEN SIJAAN

Pohjoinen Osaamisen Tukikeskus
Ammattilaisten tukena

Pertti Virta
projektipäällikkö

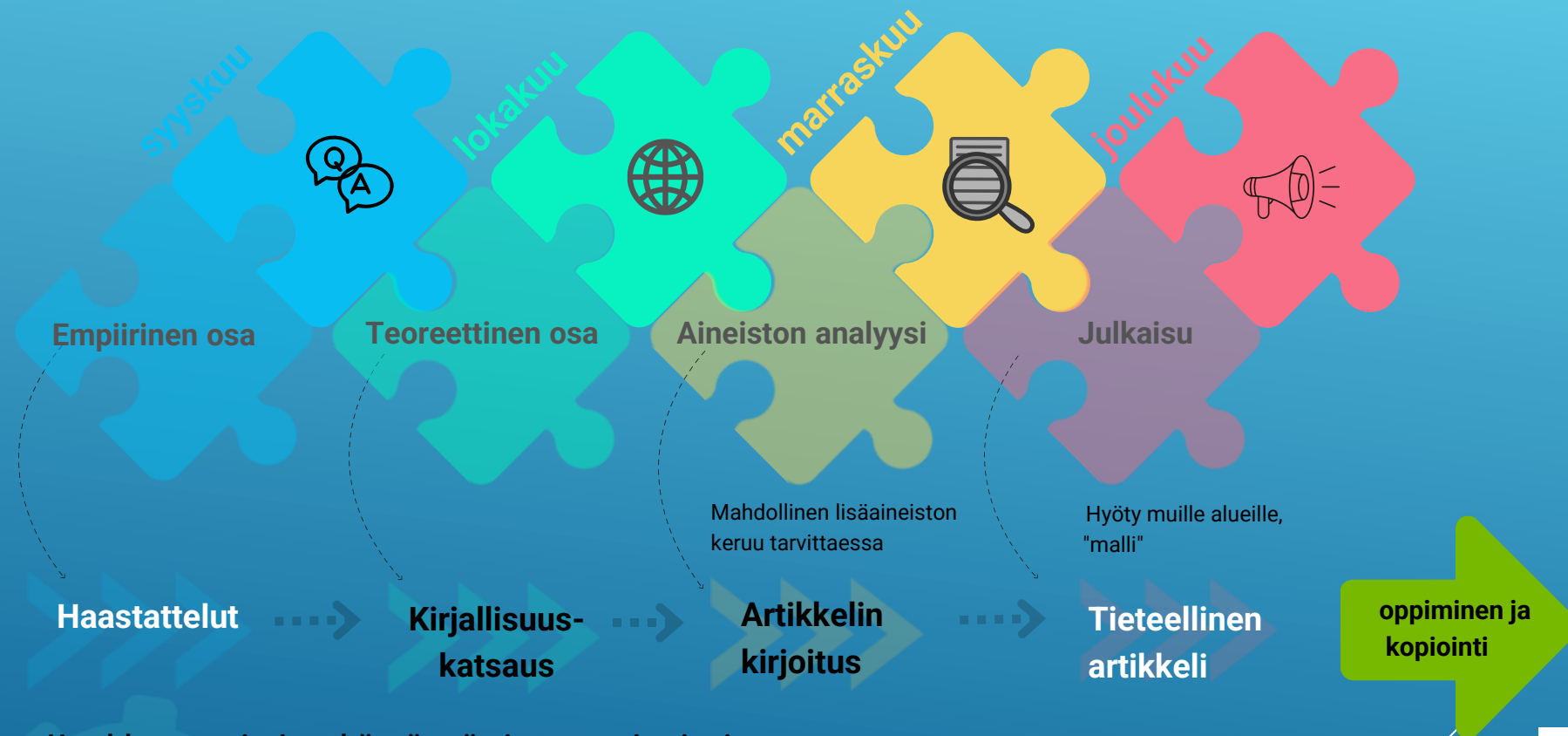
Pohjoisen Osaamisen Tukikeskuksen tehtävänä on Integratiivisen palvelurakenteen ja verkostojen varmistaminen lasten, nuorten ja perheiden kaikkien vaativimpien palvelujen tuottamiseen, tutkimus- ja kehittämistoimintaan sekä palvelujen koordinointiin ja tukeen

- ▶ Nuorten huumeidenkäyttö ja syrjäytyminen

ILMIÖPOHJAISUUS-
YHTEISÖVAIKUTTAVUUS-SYSTEEMISYYS

Several thin, parallel white lines of varying lengths and orientations are positioned in the bottom right corner of the slide, creating a modern, abstract graphic element.

Nuorten syrjäytymisen ehkäisy, Hoito syytteen sijaan (HSS) -mallin tutkimusprosessi

Hankkeen toimintakäytännöt ja organisointi

Resurssien käyttö ja kohdentuminen

Osaaminen ja kehittämistarve

Yhdyspintatyö eri toimijoiden välillä ja sen toimivuus

- ▶ Monialainen yhteistyö
- ▶ Yhteistyön toimivuus
- ▶ Poliisiin ja terveystoimikomiteoiden yhteistyö –yhteistyö aloitetaan vasta kun nuori oikeusjärjestelmässä tai syytettä nostettaessa

MIKSI HAASTATTELUTUTKIMUS

Mikä toimii hyvin?

Mitä kehitettävää on?

- ▶ 1) Mahdollisuuksia yhteiseen keskusteluun tulisi lisätä
 - ▶ Riittävästi yhteistä aikaa toimijoiden kesken
 - ▶ Mahdollisuus keskustella työhön liittyvistä asioista monipuolisesti
 - ▶ Riittävästi aikaa asiakastapausten sekä yhteistyön (yhteiset käytännöt ja toiminnan tavoite) arviointiin
- ▶ 2) Tiedonkeruu ja arviointi
 - ▶ Miten varmistetaan yhtenäinen ja ajantasainen tiedonkeruu toiminnan tuloksista? Mitä tämä tarkoittaa koordinaation ja johtamisjärjestelmän kannalta? Millaiset yhteiset tiedon hallinnan välineet käytössä?

JOHTOPÄÄTÖKSET: 5 SUOSITUSTA HOITO
SYYTEEN SIJAAN –MALLIN KEHITTÄMISEKSI

- ▶ 3) Nuoren hoitotuloksen arviointi
 - ▶ Millaista vaikuttavuustietoa halutaan kerätä?
 - ▶ Hoitotuloksen pysyvyys (retention rate), hoidon suorittaneet, itsearviointi (käyttö tai laajempi elämäntilanne), kontrolliryhmät, poikittaistutkimus..
- ▶ 4) Nuoren osallisuus palvelun kehittämisessä
 - ▶ Palautekäytäntöjen vahvistaminen, nuorten asiakasraadit, ryhmäohjaus?
- ▶ 5) Monialaisen yhteistyön ja verkoston vahvistaminen
 - ▶ Miten nuorten harrastuksia ja vapaa-ajan viettoa tuettaisiin vahvemmin HSS-prosessin aikana?

JOHTOPÄÄTÖKSET: 5 SUOSITUSTA HOITO
SYYTTEEN SIJAAN –MALLIN KEHITTÄMISEKSI

Hoito syytteen sijaan -toimintamallin arviointitutkimus: Monialaista yhteistyötä nuorten huumausaineiden käytön ehkäisemiseksi

Tietoa artikkelista

JULKAISTU

9.12.2021

Pohde

Pohjois-Pohjanmaan
hyvinvointialue

Euroopan unionin rahoittama –
NextGenerationEU

HOITO SYYTTEEN SIJAAN

Projektisuunnittelijat: Päivi Rytinki, Nina Seppänen

Toimintamallin taustaa

Hoito syytteen sijaan on Lapin poliisin-, terveys- ja nuorisopalvelujen yhteistyömalli, jonka tavoitteena on ehkäistä lasten ja nuorten huumausaineiden käyttöä, toiminta käynnistettiin jo vuonna 2001

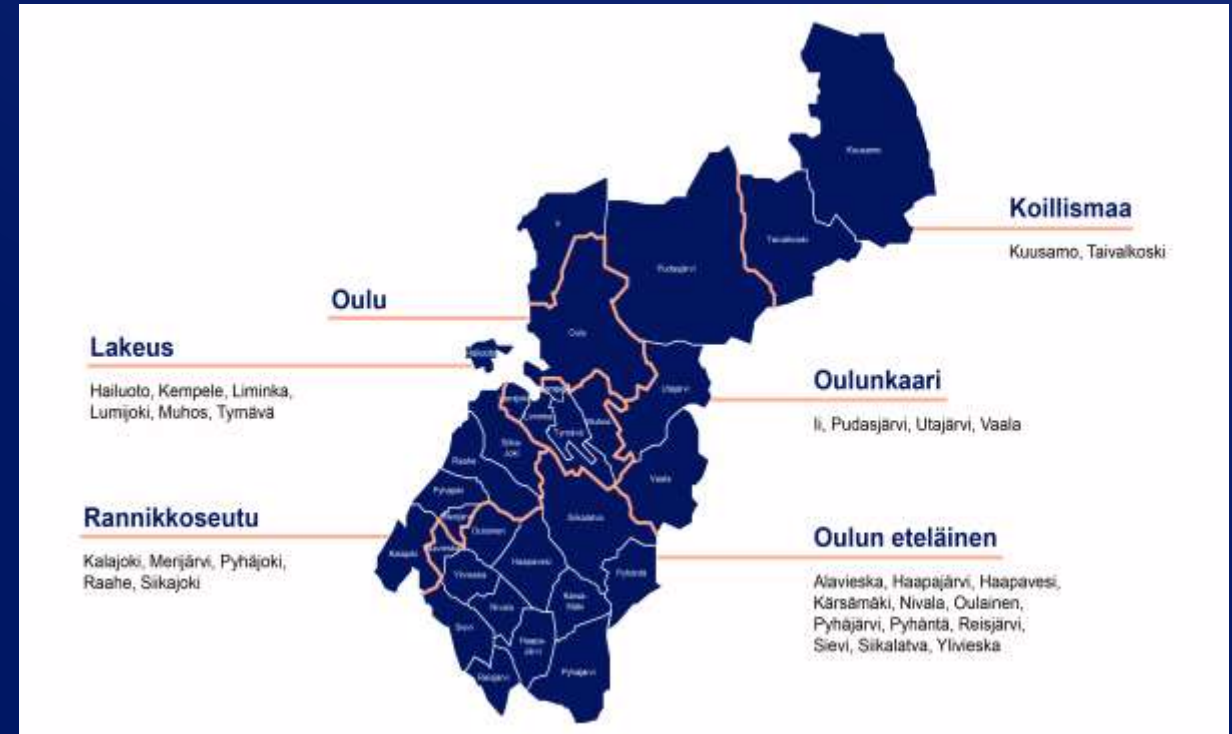
Rovaniemellä ohjelman mukaista toimintaa on toteutettu vuodesta 2014 lähtien Lapin nuorten päihde- ja huumeclinikka rompussa. Toimintamalli on edelleen käytössä myös muualla Lapissa.

Mallia alettiin kehittää vuonna 2019, kun kaksi nuorta kuoli huumausaineiden käytön seurauksena ja yli 60 jäi kiinni käytöstä lyhyessä ajassa Torniossa. Meri-Lapin alueella käynnistettiin Lapin poliisilaitoksen koordinoima kehittämishanke, jonka tavoitteena oli puuttua nuorten huumeidenkäyttöön ja vähentää syrjäytymisvaarassa olevien nuorten määrää yhteistyössä sidosryhmien kanssa.

Huumemyrkytykset suomessa sekä huumausaineen käyttörikokset

- Eu-maista Suomessa kuoli huumemyrkytyksiin eniten alle 25-vuotiaita vuonna 2020. Tilastojen mukaan vuosina 2018-2021 Pohjois-Pohjanmaalla menehtyi huumemyrkytyksiin 53 ihmistä, vuosittain 12-14 henkeä.
- Huumausaineen käyttörikosten määrä Pohjois-Pohjanmaan alueella vuosina 2020-2022 oli yhteensä 3541 kappaletta (luku otettu lokakuussa 2022). Eniten ko. rikoksia kirjattiin Oulussa, Raahessa, Ylivieskassa, Iissä, Muhoksella, Kuusamossa, Limingassa ja Nivalassa.
- Huumausaineen käyttörikoksia kirjattiin Oulussa vuonna 2021 yhteensä 826 kappaletta.

Toiminnan levittäminen ja juurruttaminen Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueelle

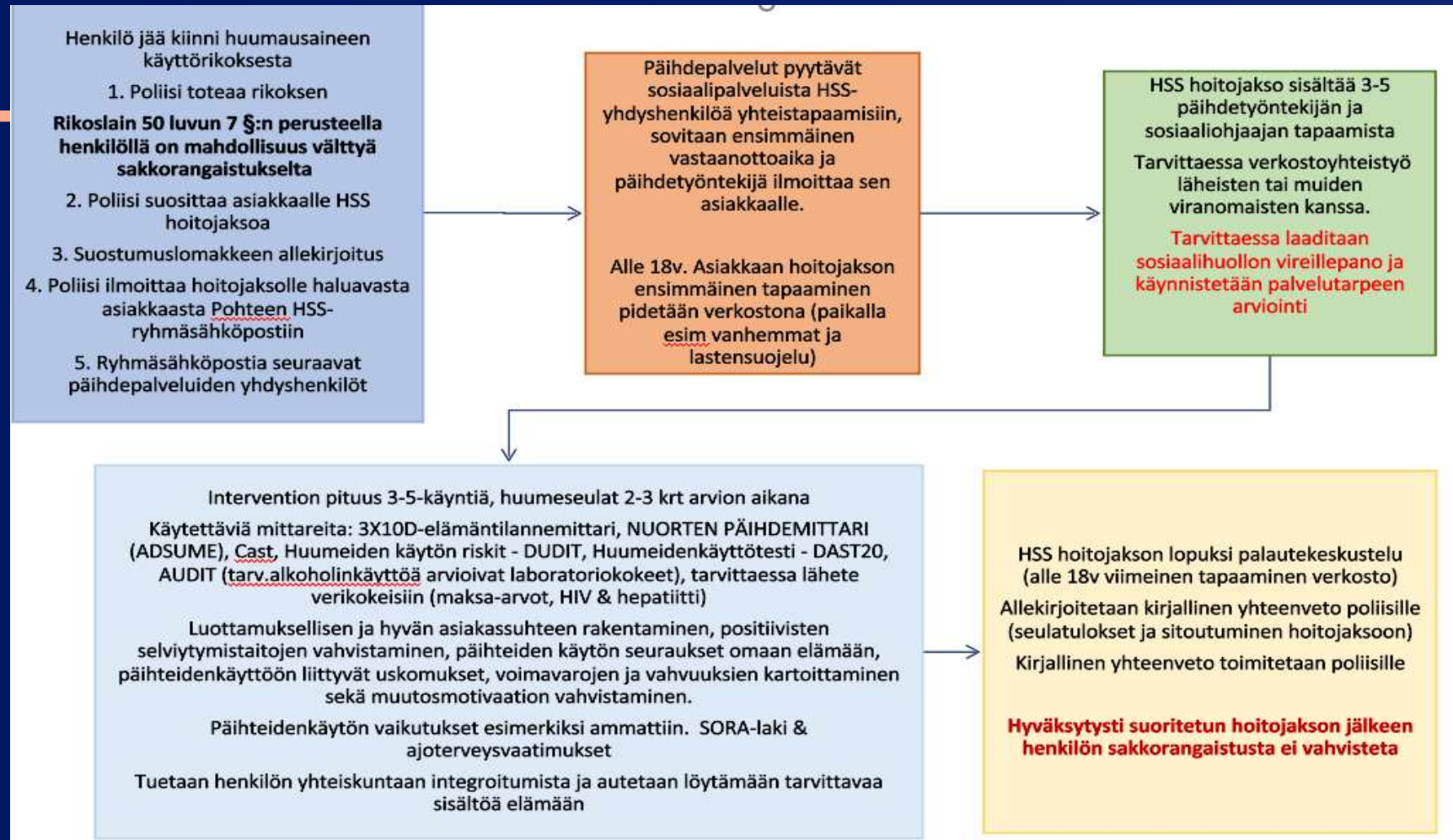
Toimintamalli lyhyesti

- **Kohderyhmä:** hoitojaksoon ovat *oikeutettu kaikki ensimmäistä kertaa huumausaineen käyttörikoksesta* kiinnijäävät henkilöt. Huomioitavaa, että alaikäisen nuoren voi ohjata hoitojaksolle tarvittaessa useammankin kerran.
- **Hoitopalvelua tuottaa** avopäihdepalvelut ja sosiaalipalvelut yhteistyössä poliisin ja muiden toimijoiden kanssa.
- **Hoitojakson pituus** 3–5 päihdetyöntekijän ja sosiaaliohjaajan yhteistapaamisesta. Hoitotapaamiset mukailevat avopäihdepalvelujen päihdearvion mallia sekä sosiaalipalveluiden palvelutarpeen arviointia. Alaikäisillä suosituksena 5 tapaamista, sillä ensimmäinen ja viimeinen tapaaminen ovat verkostotyöskentelyä (vanhemmat ja lastensuojelu).
- **Projektin aikana** on kehitetty hoitointerventiota toimintamallin käyttöönoton ja hoitojakson sisällön tueksi.
- **Toimintamalli** pohjautuu yhteisövaikuttavuusmalliin. Huomioidaan se, että kaikkien palveluiden tulee olla kutsuttavissa neuvotteluihin.
- **Asiakasmäärät** on todettu toimintamallissa vielä hyvin maltilliseksi. Vaikka huumausaineenkäyttörikoksia on paljon, tulee huomioida että kaikki poliisille kiinnijääneet eivät ole ensikertalaisia ja toisaalta kaikki ensikertalaisista eivät ole halukkaita hoitojaksolle.

Toimintamallin vaikuttavuus

- Toimintamallissa korostuu hoidontarpeen ja palveluntarpeen kokonaisvaltainen arviointi.
- Päihteidenkäytön ohella kartoitetaan asiakkaan fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen elämäntilanne.
- Keskeisinä menetelminä ovat sosiaalityöntekijän ja sairaanhoitajan kanssa käydyt hoidolliset keskustelut, verkostopalaverit, yhteistyö vanhempien kanssa sekä terveydenhoidolliset päihdeseulat, joilla seurataan hoidon etenemistä.
- Asiakkaalle annetaan mahdollisuus ja oikeus kysyä asioista myös päihteiden ulkopuolelta. Asiakkaalle voi olla merkityksellistä saada keskustella vaikka koulutukseen, asumiseen tai talouteen liittyvistä asioista.
- Lopuksi hoidon onnistuminen arvioidaan ja raportoidaan poliisille/syyttäjälle.
- Tarvittaessa laaditaan jatkosuunnitelmat.

Toimintaprosessikaavio

Hankkeen jalkautuminen käytäntöön

- Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilökunnan toimintamallin käyttöönoton koulutukset Pohteen alueella alkavat lokakuussa.
- Poliiseille suunnattu koulutus toteutetaan tämän jälkeen. Poliisien yhteydenottokanavaksi on suunniteltu ryhmäsähköpostia alueellisesti käytettäväksi.
- Kriits järjestää koko Pohteen sosiaali- ja terveydenhuollon henkilökunnalle koulutuksen marraskuun lopulla. (Sisältö: rikoksentekijän/rikosseuraamusasiakkaan kohtaaminen. Rikosten puheeksi ottaminen sekä rikosten vaikutus työelämään ja koulutukseen hakeutumiseen.
- Kesän aikana on poliisilta ohjautunut viisi uutta asiakasta Hoito syytteen sijaan- asiakkuuteen, joista yksi on tällä hetkellä jo hoidossa.
- Pohteen alueelta on kartoitettu yhteyshenkilöitä, jotka ottavat ”koppia” tulevasta asiakkaasta, kun poliisilta tulee ilmoitus ryhmäsähköpostilla.

KUNTIEN JA HYVINVOINTIALUEIDEN YHDYSPINTAFOORUMI

Syksyn 2023 yhdyspintafoorumit

25.8.2023

Päihteet ja mielenterveys lasten ja nuorten hyvinvointia haastamassa

29.9.2023

Palveluverkko, maankäyttö ja kiinteistöt

27.10.2023

Ikäihmisten palvelujen yhdyspinnat

24.11.2023

Yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja lähisuhdeväkivalta

15.12.2023

Strateginen yhteistyö ja johtaminen

Yhdyspintafoorumit toteutetaan perjantaisin kello 9-11 KuntaTV:n kautta.